

İlgili Kanun / Madde
6100 S. HM K/163

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2010/5215
Karar No. 2012/12366
Tarihi: 11.04.2012

- KESİN SÜRE
- HAKİMİN BELİRLEDİĞİ SÜRELERİN KURAL OLARAK KESİN OLMAMASI
- KESİN SÜRENİN HUKUKİ SONUÇLARI
- KESİN SÜRE KURALININ AMACA UYGUN KULLANILMASININ GEREKMESİ

ÖZETİ Davaların kısa zamanda sonuçlandırılması, adaletin bir an önce tecellisi için, taraflarca veya Mahkemelerce yapılması gereken bir kısım adli işlemler sürele bağlanmıştır. Bilindiği üzere bu sürelerin bazılarını kanun bizzat belirlerken bir kısmını işin özelliğine, tarafların durumlarına göre belirlemesi için hakime bırakmıştır. Kanuni süreler açıkça belirtilen ayrıcalıklar dışında kesindir. Bu nedenle HUMK'nun 159 (HMK) maddesinde açık hükmünde belirtildiği gibi kanunun tayin ettiği süreler hakim tarafından azaltıp çoğaltılamaz. Buna karşın, aynı yasanın 163. maddesine göre hakimin belirlediği süreler ise kural olarak kesin değildir. Hakim tayin ettiği süreyi henüz dolmadan azaltıp çoğaltacağı gibi, süre geçtikten sonra da tarafın isteği üzerine yeni bir süre tanıma yoluna da gidebilir. Bu takdirde verilen ikinci süre kesindir. Ancak, hakim kendi belirlediği sürenin kesin olduğuna da karar verebilir. Kesin sürenin tayin edilmesi halinde, karşı taraf yararına usulü kazanılmış hak doğacağı da kuşkusuzdur. Hemen belirtmek gerekir ki, ister kanun, isterse

hakim tarafından tayin edilmiş olsun kesin süre içerisinde yerine getirilmeyen bir işlemin bu süre geçtikten sonra yerine getirilmesine yasal olanak yoktur. Böylece kesin sürenin kaçırılması; o delile veya hakka dayanmamak gibi ağır sonuçları birlikte getirmekte, bazan davanın kaybedilmesine dahi neden olmaktadır. Bu itibarla geciken adaletinde bir adaletsizlik olduğu düşüncesinden hareketle, davaların yok yere uzamasını veya uzatılmak istenmesini engellemek üzere konan kesin süre kuralı, kanunun amacına uygun olarak kullanılmalı, davanın reddi için bir araç sayılmamalıdır. Öncelikle, kesin süreye ilişkin ara kararı her türlü yanlış anlaşılmayı önleyecek biçimde açık ve eksiksiz yazılmalı, yapılacak işler teker teker belirtilmelidir. Bunun yanında verilen süre yeterli, emredilen işler, gerekli ve yapılabilir nitelik taşınmalı, ayrıca hakim süreye uyulmamanın sonuçlarını açıkça anlatmalı, tarafları uyarmalıdır. Mahkemece tarafın yatırması gereken giderler kalem kalem tebligat ücreti, tanık masrafı olarak hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde belirlenmelidir. Öte yandan, kesin süre tarafların yanında hakimi de bağlayacağından uyulmaması halinde gereği hakim tarafından hemen yerine getirilmelidir.

A) Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin sonradan davalı şirketçe devralınan SRS İnşaat Limited Şirketi'nde Eylül 2004 tarihinde inşaat mühendisi-satış yöneticisi olarak işe başladığını, net ücretinin 1300 TL olduğunu, anılan şirketin, davalı şirketin Ankara Bölge Temsilciliği olarak faaliyet sürdürdüğünü, Eylül 2005 tarihinde bayinin burayı davalıya devrettiğini, SRS inşaatın gittiğini, Dortek AŞ'nin aynı adreste faaliyetini sürdürmeye devam ettiğini, işyerindeki işçi ve demirbaşların dahi değişmediğini, bu devir sırasında işçilere tazminat ödenmediğini, işyeri devri söz konusu olduğunu, davacının hizmet süresinin esas alındığı haklarda işe ilk giriş tarihi olan Eylül 2004 tarihinin esas alınması gerektiğini, davacının davalı şirkette sigortasının 27.09.2005 tarihinde yeniden başlatıldığını, 28.02.2006 tarihinde davacının haberi olmadan çıkışının yapıldığını ve 01.03.2006 tarihinde yeniden giriş yapıldığını, işyeri adresinin sitelerde bir depo adresi gösterildiğini, aslında davacının Turan Güneş Bulvarındaki adreste aynı işini yapmaya devam ettiğini, SSK primlerinin asgari ücretten yatırılmaya başlandığını, inşaat mühendisinin asgari ücretle bir işyerinin deposunda

çalışmasının hayatın genel akışına uymadığını, bu durumu fark eden işçilerin o dönem bölge müdürüne şikayetlerini bildirmelerine rağmen sonuç alamadıklarını, bir süre sonra ücretlerinin gerçek düzeye çıkarıldığını, müvekkilinin fazla mesai ücretlerinin ödenmediğini, elektronik postalarından da anlaşılacağı üzere davacının ulusal bayram genel tatil günlerinde de çalıştığını, fazla mesai, ulusal bayram genel tatil ücretlerini alamayan, sigorta hakları kendisine eksik verilen davacının iş akdini haklı nedenle feshettiğini, kendisine imzalatılmak istenin belgelere ihtirazi kayıt olarak şerh verdiğini iddia ederek, kıdem tazminatı, fazla çalışma ve ulusal bayram genel tatil ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

B) Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davalı şirketin SRS şirketinden işyeri ve işçi devrinin söz konusu olmadığını, davacının kendi isteği ile istifaya ettiğini, kıdem tazminatı koşullarının oluşmadığını, fazla mesai uygulaması bulunmadığını, mesaiye kalınması halinde ücretlerinin ödendiğini, ulusal bayram ve genel tatil ücretlerinin de ödendiğini, ibranamede davacının tatil ücretlerini aldığını ve davalı iş yerinde 27.09.2005 tarihinde işe başladığını kabul ettiğini savunarak davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

C) Yerel Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, dosya kapsamındaki kurum kayıtlarından davacının muhtelif işverenler nezdinde çalıştığı, tanık beyanlarından davacının Eylül 2004 döneminde SRS Limited Şirketi nezdinde çalışmaya başlayıp bu şirketin davalı şirketin İç Anadolu bayisi olduğu, Eylül 2005 tarihinde işyerinin Dortek A.Ş. tarafından devralındığı, davacının ve diğer çalışanların aynı işyerinde aynı işi yapmaya devam ettiği, davacının kıdeme esas hizmet süresinin devreden işveren nezdinde çalışmaya başladığı 27.10.2004 tarihinden itibaren hesaplanarak 15.6.2008 tarihine kadar 3 yıl 7 ay 19 gün olduğu, Şubat - Haziran 2008 dönemine ilişkin bordrolarda davacının aylık net ücreti 1.300 TL olduğu, bu miktarın davacı iddiası ve tanık beyanları ile uyumlu bulunduğu, 18.06.2008 tarihli matbu ibranamede davacının kıdem tazminatı, fazla mesai ücreti, SSK prim ödemeleri saklı kalmak şartı ile ihtirazi kayıt düştüğü, işe son verme tutanağında sebep kısmında da ödemelerin yapılmamasının gerekçe gösterilmesinin dosya kapsamı ile birlikte değerlendirildiğinde davacının yasal hakları ödenmediğinden dolayı iş akdini haklı olarak fesih ettiği gerekçesiyle davanın bilirkişi raporu doğrultusunda kabulüne karar verilmiştir.

D) Temyiz:

Kararı davalı vekili temyiz etmiştir.

E) Gerekçe:

1-Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2-Davaların kısa zamanda sonuçlandırılması, adaletin bir an önce tecellisi için, taraflarca veya Mahkemelerce yapılması gereken bir kısım adli işlemler sürelerle bağlanmıştır. Bilindiği üzere bu sürelerin bazılarını kanun bizzat belirlerken bir kısmını işin özelliğine, tarafların durumlarına göre belirlemesi için hakime bırakmıştır. Kanuni süreler açıkça belirtilen ayrıcalıklar dışında kesindir. Bu nedenle HUMK'nun 159 (HMK) maddesinde açık hükmünde belirtildiği gibi kanunun tayin ettiği süreler hakim tarafından azaltıp çoğaltılamaz. Buna karşın, aynı yasanın 163. maddesine göre hakimin belirlediği süreler ise kural olarak kesin değildir. Hakim tayin ettiği süreyi henüz dolmadan azaltıp çoğaltacağı gibi, süre geçtikten sonra da tarafın isteği üzerine yeni bir süre tanıma yoluna da gidebilir. Bu takdirde verilen ikinci süre kesindir. Ancak, hakim kendi belirlediği sürenin kesin olduğuna da karar verebilir. Kesin sürenin tayin edilmesi halinde, karşı taraf yararına usulü kazanılmış hak doğacağı da kuşkusuzdur. Hemen belirtmek gerekir ki, ister kanun, isterse hakim tarafından tayin edilmiş olsun kesin süre içerisinde yerine getirilmeyen bir işlemin bu süre geçtikten sonra yerine getirilmesine yasal olanak yoktur. Böylece kesin sürenin kaçırılması; o delile veya hakka dayanmamak gibi ağır sonuçları birlikte getirmekte, bazan davanın kaybedilmesine dahi neden olmaktadır. Bu itibarla geciken adaletinde bir adaletsizlik olduğu düşüncesinden hareketle, davaların yok yere uzamasını veya uzatılmak istenmesini engellemek üzere konan kesin süre kuralı, kanunun amacına uygun olarak kullanılmalı, davanın reddi için bir araç sayılmamalıdır. Öncelikle, kesin süreye ilişkin ara kararı her türlü yanlış anlaşılmayı önleyecek biçimde açık ve eksiksiz yazılmalı, yapılacak işler teker teker belirtilmelidir. Bunun yanında verilen süre yeterli, emredilen işler, gerekli ve yapılabilir nitelik taşınmalı, ayrıca hakim süreye uyulmamanın sonuçlarını açıkça anlatmalı, tarafları uyarmalıdır. Mahkemece tarafın yatırması gereken giderler kalem kalem tebligat ücreti, tanık masrafı olarak hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde belirlenmelidir. Öte yandan, kesin süre tarafların yanında hakimi de bağlayacağından uyulmaması halinde gereği hakim tarafından hemen yerine getirilmelidir.

Somut olayda, 05.11.2008 tarihli duruşmada davalı vekiline delillerini sunmak üzere 20 günlük kesin süre verildiği, kesin sürenin önem ve sonuçlarının hatırlatılmasına (hatırlatıldı) denildiği, davalı vekilinin kesin süre içerisinde, Beyoğlu İş Mahkemesi kanalıyla 18.11.2008 tarihinde delil listesi sunulduğu, bir sonraki oturum günü olan 03.03.2009 tarihinde davalı vekilince kesin mehil içinde masraf yatırılmadığından bahisle tanıklarının dinletme talebinin reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

Davalı vekiline delillerini sunmak üzere kesin süre verilmiş, 20 gün içerisinde delil listesi sunulmuş, masrafların yatırılması bakımından ise kesin süre verildiği hatırlatılmamıştır.

Davalı vekili, gösterdiği tanıklarının dinlenilmesinden vazgeçmemiş, davalıya tanıklarının dinlenmesi için olanak tanınmadan hukuki dinlenme hakkı kısıtlanarak karar verilmiştir.

Davalı tanıkları dinlenmeden hüküm kurulması hatalı olup, hükmün sair yönleri incelenmeksizin bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

F) Sonuç:

Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 11.04.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.